

NIEUWSBRIEF

Juni 2012

21ste jaargang nummer 1

- 1 **Legacy / een vergeefs leven**
- 2 **Bouw kindermuseum gestart**
Verzetsbende slaat eerste gat
Amsterdam door de lens van een clandestiene camera, verlengd
Gratis familietour
Terugkijken?
- 3 **Elke dag een draadje...**
wegens succes verlengd
Speciale vriendenactie
- 4 **Bevrijdingsrokje** aanwinst collectie
Echte Vrienden helpen
Word vriend(in)

foto's: Juliette Erkelens

NIEUW: EXPOSITIE

LEGACY / EEN VERGEEFS LEVEN

FOTOGRAFE JULIETTE ERKELENS OVER FAMILIEBANDEN EN KEUZES MAKEN

In het werk van fotografe Juliette Erkelens zijn de betekenis van familiebanden en de gevolgen van keuzes terugkerende thema's. Verzetsmuseum Amsterdam exposeert twee werken van Erkelens over keuzes en schuldgevoelens binnen families, die te maken hebben met de Tweede Wereldoorlog: *Legacy* en *Een vergeefs leven*.

Erkelens (1964) studeerde in 2007 cum laude af aan de Fotoacademie Amsterdam. In april 2007 won zij de Best of Members Award 2006 van de Photographers Association of the Netherlands voor de hier tentoongestelde serie *Legacy*.

LEGACY

In *Legacy* (2006-2007) legt Erkelens in vijf beelden het onderduikverleden van de Joodse familie van haar man vast. Zijn grootouders, vader en oom doken apart van elkaar onder, niet wetend of ze elkaar ooit terug zouden zien. Ze overleefden de oorlog. Andere familieleden werden vermoord in de Duitse vernietigingskampen.

Na de oorlog werd binnen de familie nooit meer over de oorlog gesproken. Tot groot-

moeder enkele jaren geleden opeens vertelde over het besluit om onder te duiken. Onderduiken was gevaarlijk. Tegelijkertijd was het onheilspellend ongewis wat er zou gebeuren als ze zich zouden melden om naar Duitsland te worden gedeporteerd. Grootmoeder vertelde dat elkaar terugzien het enige was dat telde.

Erkelens ensceeneerde het moment van afscheid tussen de ouders en hun twee kinderen. Haar man, zoons en schoonzus namen de rol aan van hun familieleden twee generaties eerder.

EEN VERGEEFS LEVEN

Een vergeefs leven (2008-2010) was voor Erkelens een logisch vervolg op *Legacy*. In deze video-installatie reconstrueert Erkelens

het verhaal van een kind uit een NSB-familie. Ze laat het kind van toen – inmiddels een oude man – de rol van zijn grootvader aan-nemen die lid was van de NSB. Zijn verhaal heeft ze opgebouwd uit fragmenten van interviews, passages uit teksten, oude familiefoto's en door haar geënceneerde beelden waarin het kind zijn grootvader is geworden. Het verhaal heeft ze hem laten voorlezen. Dit alles bewerkte Erkelens tot een video-installatie, waarin beeld, geluid en tekst samenkomen.

De expositie van Juliette Erkelens is te zien van 21 juni tot en met 7 oktober 2012.

Op zaterdag 23 juni zijn vrienden van het museum van harte uitgenodigd voor een speciale bijeenkomst met maker Juliette Erkelens. Zij zal de expositie toelichten.
Voor meer informatie zie de website

Inlevering van gevorderde fietsen, Olympisch Stadion. Juli 1942.

AMSTERDAM DOOR DE LENS VAN EEN CLANDESTIENE CAMERA
Foto's van Karel Bönnekamp 1942-1945
Verlengd tot en met 17 juni 2012

In de nacht van 27 op 28 maart 1943 pleegde het verzet een aanslag op het Bevolkingsregister aan de Plantage Kerklaan. Bönnekamp nam de foto vanuit een tegenover gelegen winkel, door het raam heen.

Autopedwieltje als voorwiel om in beslagname van de fiets te ontlopen, 1943

ZONDAG 8 JULI, 13.00 EN 15.00 UUR
Gratis familierondleidingen

Altijd al eens de (klein)kinderen mee willen nemen naar het museum? Grijp uw kans en loop mee met onze ervaren rondleiders! In het kader van het samenwerkingsverband De Plantage biedt het museum op Plantagezondag 8 juli gratis rondleidingen voor bezoeken de families met kinderen vanaf 9 jaar. Duur circa een uur. Reserveren (mogelijk tot donderdag 5 juli) noodzakelijk via groepsbezoek@verzetsmuseum.org of telefoon 020 - 620 25 35.

TERUGKIJKEN?

Het jaarverslag 2011 is te vinden op: www.verzetsmuseum.org/museum/nl/organisatie/jaarverslag

BOUWWERKZAAMHEDEN GESTART

KINDEREN VAN DE VERZETSBENDE SLAAN EERSTE GAT IN DE MUUR

Op 8 februari was het zover: het startsein voor de bouw van het kindermuseum.

Natuurlijk waren er toespraken en presentaties van de bestuursvoorzitter, de directeur en de architect, maar het echte startsein voor de bouw werd gegeven door Anouar (10 jaar), Anne (9), Nelia (10 jaar) en Titus (10). Zij maken deel uit van een nieuwe groep kinderen die het museum adviseert over het kindermuseum: de Verzetsbende. Er was eerder een Verzetsbende, maar de kinderen die daar deel van uitmaakten zijn inmiddels te oud geworden. Anouar, Anne, Nelia en Titus nemen hun plaats in. Ze kennen het museum, want ze zijn er met hun school – De Amsterdamse Boekmanschool – op bezoek geweest. Ze zijn razend enthousiast.

Als startsein voor de bouw hakten de kinderen op 8 februari, onder grote belangstelling van de pers, een gat in de muur van het museum op de plek waar de doorgang naar het kindermuseum zal komen. Hoe vonden ze dat? Titus: *“Zoiets had ik nog nooit gedaan, supercool. Het was een raar gevoel dat er zoveel mensen foto's maakten. De toespraak duurde wel erg lang maar was wel interessant. Ik was trots.”* De anderen vallen hem bij: Anne: *“Ik vond het leuk dat ik als eerste mocht slaan. Als je boos bent wil je dat ook wel doen. Ik vond het spannend”.* “Ja”, beaamt Anouar, *“vet om iets te slopen met een hamer. Eerst dacht ik nog dat je niet zo hard mocht slaan, maar het moest heel hard”.*

Hun eerste echte adviestaak hebben de kinderen er inmiddels ook op zitten. Ze mochten vragen bedenken die ze zouden willen stellen aan de vier hoofdpersonen van het kindermuseum. Nelia: *“Ik vond het leuk om de vragen te maken. Jammer dat we niet elke vraag konden stellen. Best bijzonder dat het museum in de klas kwam.”* Anouar denkt dat het kindermuseum heel goed gaat worden *“want ze gaan allemaal informatie van vroeger gebruiken”.* Hij denk dat de adviezen van de Verzetsbende ook belangrijk zijn: *“Iemand die veel ouder is dan ons kan niet alles weten van kinderen. Ik zou nog wel veel tips willen geven en leuke dingen verzinnen voor in het museum.”* Anne stemt daarmee in: *“Zo weten ze precies wat kinderen leuk vinden. Wat ik zou willen is als eerste in het museum kunnen om te kijken of we het leuk vinden.”* Daar gaat Titus meteen op in: *“Dat zou toch wel logisch zijn, als wij de Verzetsbende zijn!”.*

Voor meer informatie

Het museum heeft de financiering voor het kindermuseum nog niet helemaal rond: uw bijdragen op bankrekeningnummer 111550939, en uw suggesties voor bijdragen blijven zeer welkom!

ELKE DAG EEN DRAADJE...

wegens succes verlengd!

Elke dag een draadje... is de afgelopen maanden een populaire, goed bezochte tentoonstelling gebleken en is om die reden verlengd tot en met 23 september.

Onderdeel van de tentoonstelling *Elke dag een draadje...* is een gehaakt blauw damestasje, met geborduurde (voor)namen, gemaakt door Tilly de Vries in de Scheveningse gevangenis, het 'Oranjestotel'. Een afbeelding van dit tasje staat op het affiche van de expositie. Een nicht van Tilly ontdekte dit haar onbekende tasje tijdens een rondleiding door de expositie. Dit vormde voor haar en haar zus de aanleiding om het museum nog enkele andere zeer bijzondere borduurwerken van Tilly de Vries te schenken. Het zijn drie bijzonder fraai geborduurde lappen en een geborduurd blauw hesje, eveneens door Tilly in het Oranjestotel gemaakt. Naast teksten als "Met Paschen-later met Pinksteren- thuis!" staan er opvallend veel filosofische teksten op geborduurd,

niet alleen in het Nederlands, maar ook in het Duits, Frans en Engels.

Mathilda Nelly de Vries (roepnaam Tilly), geboren op 1 oktober 1913 in Den Haag, ging op latere leeftijd studeren - economische geschiedenis, naar het schijnt - aan de Gemeente Universiteit Amsterdam. Zij verkeerde in linkse kringen en werd lid van de Communistische Partij Nederland (CPN). Al in november 1940 richtte Tilly de Vries, samen met 2 andere communistisch gezinde studenten, het illegale blad 'De Vrije Katheder; Bulletin ter verdediging van de

Vestje, geborduurd door Tilly de Vries in het Oranjestotel

De expositie Elke dag een draadje... (foto Henk Rougoor)

universiteiten' op. Als redactielid onderhield zij de contacten met de andere universiteiten. Begin maart 1941 werd zij door verraad in Leiden gearresteerd.

Tilly werd tot anderhalf jaar veroordeeld, die zij in de strafgevangenissen van Keulen en Düsseldorf uitzat. Meteen daarna, op 19 november 1942, werd zij als Jodin op transport naar Auschwitz gesteld. Daar is Tilly de Vries op 21 november 1942 vermoord.

Ter gelegenheid van de verlenging is een deel van de recente schenking van werk van Tilly de Vries in de expositie *Elke dag een draadje...* te zien.

Voor meer informatie zie de website

SPECIALE VRIENDENACTIE i.s.m. het Joods Historisch Museum

In het Joods Historisch Museum is tot en met 30 september de expositie *Emmy Andriessse. Foto's van joods Amsterdam, oorlog en bevrijding te zien*. Bezoekers van het Verzetsmuseum krijgen tegen inlevering van hun entreebewijs van het Verzetsmuseum bij de kassa van het JHM twee entreebewijzen voor de prijs van één voor de Andriessse-expositie.

Emmy Andriessse (1914-1953) was een van de belangrijkste Nederlandse fotografen van de vorige eeuw. Ze werd vooral bekend met haar indringende foto's van de Hongerwinter

van 1944-1945 in Amsterdam. Specifiek joodse onderwerpen komen bijna niet voor in haar fotografie. Toch had haar afkomst onmiskenbaar invloed op haar leven en werk. Ze voelde zich aangetrokken tot de markt op het Waterlooplein, met de levendige sfeer van joodse kooplieden en standwerkers. De nooit gepubliceerde reeks foto's die ze hier maakte is ook op de tentoonstelling te zien. Samen met fotografen Cas Oorthuys, Eva Besnyö en Carel Blazer was Andriessse in hoge mate bepalend voor het gezicht van de Nederlandse fotografie in de jaren veertig en vijftig.

Voor meer informatie zie de website

AANWINST VOOR DE COLLECTIE BEVRIJDINGSROKJE VAN HENNY GEURTS

Onlangs schonk mevrouw Henny Cup-Geurts haar nationale feestrokje aan het Verzetsmuseum. Ze droeg het als zevenjarig meisje tijdens de viering van de bevrijding.

De familie Geurts moest aan het einde van 1944 door het oprukkende front vanuit Noord-Limburg evacueren naar Friesland. Daar werd Henny's jongste zusje geboren. Na de terugkeer in hun stad Gennepe, droeg ze trots haar nieuwe kledingstuk. Het was door haar oma gemaakt van alle

restjes stof die ze maar kon vinden. Moeder Geurts borduurde vervolgens de namen en de jaartallen op het rokje.

Henny en haar twee zusjes, ieder ook met een door oma gemaakte feestrok, gingen elk jaar tijdens de viering van de bevrijding naar het gemeentehuis van Gennepe. Ze kregen er dan een officiële stempel op. Ook toen het rokje al lang niet meer paste, ging Henny nog elk jaar terug voor zo'n stempel. Het is een gebruik waar we nog niet van wisten. Mevrouw Geurts vertelde ons dat het stempelen in veel plaatsen in Noord-Limburg gebeurde.

PROTOTYPE

Het prototype van de Nationale Feestrok, van de bekende verzetsvrouw Mies Boissevain-Van Lennep, is één van de topstukken uit de collectie van het Verzetsmuseum. De rok is te zien in de vaste opstelling. Boissevain-Van Lennep stelde de richtlijnen op voor het vervaardigen van nationale feestrokken. Ze moeten worden samengesteld uit lapjes 'geschiedenis'; stukjes stof van oude kleding of andere restjes textiel, vaak met emotionele betekenis. In effen driehoeken aan de onderkant van de rokken werden de data geborduurd waarop de rokken werden gedragen. De bontgekleurde kledingstukken zijn een herinnering aan oorlog en bevrijding. Symbolen van wederopbouw en nationale saamhorigheid hoorden er ook bij, volgens Boissevain-Van Lenneps credo 'Eén dracht maakt eendracht'.

Voor meer informatie zie de website

ECHE TE VRIENDEN HELPEN (MET EEN HOGERE BIJDRAGE)

Zoals alle vrienden van het museum weten, heeft de vriendenstichting besloten het richtbedrag voor de jaarlijkse vriendenbijdrage te verhogen.

WAAROM?

Vrienden betalen al sinds 2002 dezelfde bijdrage, terwijl de normale entreeprijs van het museum in die periode verdubbeld is. Het aantal wisseltentoonstellingen dat vrienden gratis kunnen bezoeken is de afgelopen jaren verveelvoudigd. Vrienden zijn sinds 2011 ook van harte welkom bij de openingen hiervan!

Vrienden helpen het museum de aanstaande zware bezuinigingen in de cultuursector op te vangen.

WAT STAAT ER TEGENOVER?

Een bijdrage van € 25 of meer geeft recht op:

- Gratis toegang tot het Verzetsmuseum en alle tentoonstellingen gedurende het gehele jaar.

- Korting op de entree van lezingen en andere evenementen in het museum.
- Toezending van de Nieuwsbrief (2x per jaar).
- Uitnodiging voor de jaarlijkse exclusieve Vriendendag.
- Uitnodiging voor openingen van wisseltentoonstellingen. Vrienden kunnen zich hiervoor aanmelden via vriendenstichting@verzetsmuseum.org

Voor minimaal € 10 euro per adres kan voor een tweede persoon een Vriendenpas aangevraagd worden.

DIGITALE INFORMATIE

Het internet wordt steeds belangrijker in de communicatie van het museum. Alle informatie over de activiteiten en de organisatie is te vinden op de website www.verzetsmuseum.org. Ook de Nieuwsbrieven vindt men daar in digitale vorm.

Om kosten te besparen (en dus de vriendenbijdrage aan het museum efficiënt

in te zetten) wil de Vriendenstichting zoveel mogelijk informatie online gaan verspreiden. Vrienden kunnen kiezen voor toezending van de berichten van het museum en de vriendenstichting per mail (papieren versie vervalt dan). Wilt u per e-mail op de hoogte gehouden worden van de activiteiten van Verzetsmuseum en Vriendenstichting (agenda, data en thema van lezingen, nieuwe tentoonstellingen, Vriendendag, Nieuwsbrieven, jaarverslagen, etc)? Stuur dan een bericht met uw e-mailadres aan de secretaris op vriendenstichting@verzetsmuseum.org

Wilt u toch liever per post op de hoogte gehouden van de activiteiten van het museum, dan hoeft u niets te doen.

Publiek tijdens de opening van expositie Wally van Hall. Bankier van het verzet.

JA, IK WORD VRIEND(IN) VAN HET VERZETSMUSEUM

Ik steun de Vrienden met een jaarlijks bedrag van € (minimaal € 25,-)

Als bedrijf met een jaarlijkse bijdrage van € (minimaal € 250,-)

naam	
geboortejaar	☐ M / ☐ V
postcode	woonplaats
naam bedrijf	handtekening

Vul de bon in en stuur deze naar Stichting Vrienden van het Verzetsmuseum, Plantage Kerklaan 61, 1018 CX Amsterdam of lever de bon in bij de balie van het museum. Het museum is geopend di t/m vr 10-17 en za t/m ma 11-17 uur. Mailen kan ook (svp alle op deze bon gevraagde gegevens in de e-mail vermelden) naar vriendenstichting@verzetsmuseum.org. *Of word vriend via de website*